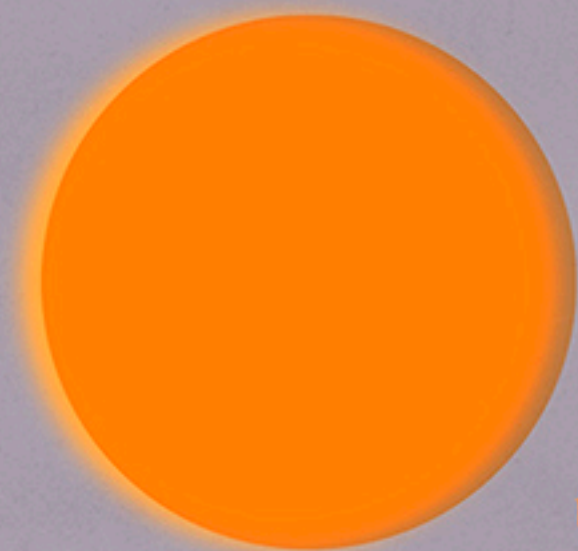

Kazuo Ishiguro

2017
NOBELIO
LITERATŪROS
PREMIJOS
LAUREATAS

balto lankos

Klara ir Saulė

Kazuo Ishiguro

Klara ir Saulė

romanas

Iš anglų kalbos vertė Mėta Žukaitė

baltos lankos

Būdamos naujos, mudvi su Roza stovėjome parduotuvės vidurinėje dalyje, į šoną nuo žurnalų staliuko, ir mums buvo matyti vaizdas pro daugiau negu pusę lango. Taigi galėjome stebėti lauką – pro šalį skubančius biurų darbuotojus, taksį, bėgiotojus, turistus, Elgetą su savo šuniu, RPO pastato apatinę dalį. Kai apsipratome, Vedėja leisdavo mums paėjėti į priekį, kol atsidurdavome tiesiai už vitrinės, o tada ir išvydome, koks tas RPO pastatas aukštas. Ir jeigu ten būdavome reikiamu metu, pamatydavome keliaujančią Saulę, kaip ji kerta tarpą tarp pastatų viršūnių nuo mūsų gatvės pusės į RPO pastato pusę.

Kai man pasisekdavo taip ją pamatyti, atkišdavau veidą į priekį, kad sugerčiau kuo daugiau maisto, o jei Roza būdavo kartu, ir ją paragindavau daryti tą patį. Po minutės kitos turėdavome grįžti į savo vietas ir, būdamos naujos, nerimaudavome, kad, iš parduotuvės vidurinės dalies negalėdamos dažnai matyti Saulės, imsime vis labiau silpti. DD Berniukas Reksas, anuomet stovėdavęs greta mudviejų, paaiškino, kad nėra ko jaudintis, kad Saulė turinti būdų mus pasiekti, kad ir kur būtume. Jis parodė grindų lentas ir tarė:

– Štai ten – Saulės raštai. Jei nerimaujate, galite tiesiog juos paliesti ir vėl sustiprėsite.

Kai jis tai pasakė, pirkėjų nebuvo, o Vedėja buvo užsiėmusi, kažką tvarkė Raudonosiose Lentynose, ir aš nenorėjau trukdyti jos, atsiklausdama leidimo. Taigi žvilgtelėjau į Rožą, o kai ši išsiblaškiusi atsisuko, žengiau du žingsnius į priekį, pritūpiau ir ištiesiau abi rankas į Saulės raštus ant grindų. Bet vos tik mano pirštai jas palietė, raštai išblėso, ir nors aš viską išmėginau – paglosčiau tą vietą, kur jie anksčiau buvo, o kai tai nepadėjo – patryniau rankas virš grindų, – raštų nebeatsirado. Kai vėl atsistojau, DD Berniukas Reksas pasakė:

– Klara, kokia tu besotė. Jūs, DD mergaitės, visuomet tokios godžios.

Nors tuo metu buvau dar nauja, man iš karto dingtelėjo, kad aš galbūt visai niekuo dėta; galbūt Saulė atsitiktinai atitraukė savo raštus kaip tik tą akimirką, kai juos liečiau. Tačiau DD Berniukas Reksas liko rimtas, koks ir buvęs.

– Tu susigrobei visą maistą sau vienai, Klara. Matai, beveik visai sutemo.

Ir iš tikrųjų parduotuvėje pasidarė labai niūru. Net ir lauke, ant šaligatvio, Nutempimo Zonos ženklas ant gatvės žibinto stulpo atrodė pilkšvas ir blausus.

– Atsiprašau, – tariau Reksui, o tada Rozai: – Atsiprašau. Aš nenorėjau visko pasiimti sau.

– Per tave aš vakare visai nusilpsiu, – tarė DD Berniukas Reksas.

– Tu pokštauji, – tariau jam. – Žinau, juokais taip sakai.

– Aš nepokštauju. Net ir dabar galiu susirgti. O kaip tie DD parduotuvės gilumoje? Jiems jau ir taip kažkas negerai. Dabar tikrai pablogės. Gobšė tu, Klara.

– Aš tavim netikiu, – atsakiau, bet jau nebe taip tvirtai įsitikinusi. Pasižiūrėjau į Rožą, bet jos veidas taip ir liko be jokios išraiškos.

– Man jau bloga, – pasiskundė DD Berniukas Reksas. Ir sukumpo.

– Bet tu juk pats sakei. Saulė visuomet turi būdų mus pasiekti. Tu čia juokais, žinau, kad juokais.

Galiausiai man pavyko save įtikinti, kad DD Berniukas Reksas mane erzina. Bet tądien patyriau: kad ir nenorėdama, aš paskatinau Reksą prašnekti apie kažkokį nepatogų dalyką, tokį, apie kurį daugelis DD parduotuvėje nemėgo kalbėti. Pas-kui, neilgai trukus, DD Berniukui Reksui atsitiko tas dalykas, ir aš susimąščiau, kad net jeigu jis aną dieną ir juokavo, iš da-lies ir rimtai nerimavo.

Rytas buvo giedras, ir Reksas prie mūsų nebestovėjo, nes Vedėja perkėlė jį į priekinę nišą. Vedėja visuomet sakydavo, kad kiekviena vieta yra kruopščiai apgalvota ir kad lygiai taip pat tikėtina, jog mus išsirinks stovinčius ir vienur, ir kitur. Ir vis dėlto mes visi supratom, kad į parduotuvę įėjusio klien-to žvilgsnis pirmiausia krypsta į priekinę nišą, ir, suprantama, Reksas džiaugėsi, jog atėjo eilė tą vietą užimti jam. Iš parduo-tuvės vidurio stebėjome jį – pakeltu smakru, išmargintą Saulės raštų, o Roza kartą palinko prie manęs ir tarė:

– Ak, jis tikrai nuostabiai atrodo! Kaipmat susiras namus!

Trečią Rekso priekinėje nišoje dieną užėjo mergaitė su motina. Tuo metu dar nebuvau įgudusi nustatyti amžiaus, bet, pamenu, apytikriai įvertinau, kad mergaitei – trylika su puse, ir dabar manau, kad neklydau. Motina buvo biuro tarnauto-ja, ir iš jos batų ir kostiumėlio supratome, kad aukšto rango. Mergaitė nuėjo tiesiai prie Rekso ir sustojo priešais, o mama pasivaikščiodama priėjo, nužvelgė mus, paskui nuėjo į gilumą, kur du DD sėdėjo ant Stiklinio Stalo maskatuodami kojomis, kaip jiems buvo nurodžiusi Vedėja. Vienu metu mama pašaukė, bet duktė nekreipė dėmesio ir toliau stebeilijo Reksui į veidą.

Paskui mergaitė ištiesė ranką ir perbraukė Reksui per ranką. Reksas, žinoma, nieko nesakė, tik nusišypsojo jai nejudėdamas, visai kaip mums ir buvo prisakyta elgtis klientui susidomėjus.

– Žiūrėk! – sukuždėjo Roza. – Jinai jį išsirinks! Jis jai labai patinka. Kaip jam pasisekė!

Aš niūktelėjau Rozai į pašonę, kad nutiltų, nes mus lengvai galėjo nugirsti.

Dabar jau mergaitė šūktelėjo motinai, ir netrukus abi stovėjo priešais DD Berniuką Reksą ir nužiūrinėjo jį, mergaitė kartkartėmis ištiesusi ranką paliesdavo. Jos tyliai tarėsi, ir vienu metu nugirdau mergaitę sakant:

– Bet jis tobulas, mam. Jis toks gražus. – Paskui, po valandėlės, vaikas ištare: – Klausyk, mam, baik jau.

Tuo metu Vedėja tylomis priėjo ir sustojo už jų. Galų gale motina atsigręžė į Vedėją ir paklausė:

– Kuris tai modelis?

– Jis yra B2, – atsakė Vedėja. – Trečiosios laidos. Tinkamam vaikui Reksas taps puikiu draugu. Nujaučiu, kad ypač jis skatins jaunuolio ar jaunuolės stropumą ir mokslumą.

– Ką gi, šiai jaunai damai tai tikrai praverstų.

– Ak, mam, jisai tobulas.

Tuomet motina tarė:

– Trečiosios laidos B2. Čia tie, kurie turi saulės energijos absorbcijos sutrikimų, tiesa?

Ji taip ir leptelėjo, Reksui girdint, vis dar šypsodamasi. Reksas irgi šypsojosi, bet mergaitė sutriko, ir jos žvilgsnis peršoko nuo Rekso prie motinos.

– Tiesa, – atsakė Vedėja, – trečioji laida iš pradžių turėjo keletą problemėlių. Bet pranešimai apie jas buvo smarkiai išpūsti. Esant normaliam apšvietimui jokių problemų nekyla.

– Girdėjau, prastas saulės energijos įsisavinimas sukelia ir kitų bėdų, – tarė motina. – Netgi elgesio problemų.

– Su visa pagarba, ponija, trečiosios laidos modeliai daugybę vaikų padarė nepaprastai laimingus. Jums visiškai nėra ko nerimauti, nebent gyventumėte Aliaskoje ar kokioje kasykloje, po žeme.

Motina toliau žiūrėjo į Reksą. Galiausiai papurtė galvą.

– Nepyk, Karolina. Suprantu, kodėl jis tau patinka. Bet jis – ne mums. Surasime tau nepriekaištingą.

Reksas šypsojosi ir toliau, pirkėjoms jau išėjus, ir net pasikui neišsidavė esąs nusiminęs. Bet tąsyk aš prisiminiau aną jo pokštą, ir man neliko abejonių, kad Reksui jau kuris laikas nedavė ramybės klausimai apie Saulę, apie tai, kiek jos maisto mes galime gauti.

Šiandien aš, žinoma, suprantu, kad Reksas tikriausiai ne vienintelis nerimavo. Bet oficialiai jokios problemos nebuvo – kiekvienas iš mūsų turėjome specifikacijas, užtikrinančias, kad mums negali turėti įtakos tokie veiksniai kaip padėtis kambaryje. Ir vis dėlto, kelias valandas praleidęs be Saulės, DD pasijusdavo mieguistas ir susirūpindavo, gal jam kas negerai – ar neturįs kokios tik jam vienam būdingos ydos, o jei tai paaiškėtų – kad apskritai nepavyks susirasti namų.

Tai buvo viena iš priežasčių, dėl kurių mes taip daug galvodavome apie buvimą lange. Buvo pažadėta, kad ateis kiekvieno eilė, ir kiekvienas nekantraudamas to laukė. Iš dalies prie to prisidėjo ir, Vedėjos žodžiais tariant, „ypatinga garbė“ reprezentuoti parduotuvę lauke. Ir, žinoma, kad ir ką Vedėja sakytų, visi mes supratome, jog vitrinoje mus greičiau gali išsirinkti. Tačiau esminis dalykas, visiems mums žinomas, nors ir nutylimas, buvo Saulė ir jos maistas.